

EUROPOS BENDRIJŲ INICIATYVA EQUAL
Šeimos planeta – šeimai palanki organizacija
Family Universe: Family-Friendly Organization
Nr. EQ/2004/1130-24

Šeimai palankios organizacijos kūrimo prielaidos
Šiaulių universitete: taikomojo socialinio tyrimo
rezultatai

Tyrimą atliko:

Vadovas ir atlikėjas:

Soc.m.dr. Jonas Ruškus

ŠU Socialinės pedagogikos ir psichologijos katedros profesorius
Socialinių tyrimų mokslinio centro direktorius

Asistentai atlikėjai:

Sandra Tiškutė

ŠU Socialinių tyrimų mokslinio centro jaunesnioji mokslo darbuotoja

Daina Eitutytė

ŠU Moters studijų centro jaunesnioji mokslo darbuotoja, edukologijos doktorantė

Virginija Nemeikšienė

ŠU Vadybos magistrantė

Rima Žurauskaitė

ŠU Vadybos magistrantė

Reda Čepaitė

ŠU Vadybos magistrantė

Šiauliai

2005 vasaris - gegužė

Turinys

Įvadas. Metodologinė tyrimo apibrėžtis (tyrimo problema, tikslas, objektas, dalykas, uždaviniai, metodai, imtis)	3
Tyrimo teorinis pagrindas: šeimai palankaus universiteto konstrukto operacionalizacija	6
Duomenų rinkimo ir apdorojimo metodai	11
Tyrimo Šiaulių universitete duomenys.....	18
Palankaus šeimai universiteto projekto potencialaus poreikio atskleidimas: sociodemografiniai duomenys	18
Studiju/darbo laiko ir vietos lankstumas.....	21
Papildomos paslaugos.....	45
Finansinės naudos	60
Organizaciniai savitumai	68
Erdvių pritaikymas.....	77
Apibendrinimai, išvados ir diskusija	87
Rekomendacijos (<i>koks grūdas kokiai dirvai?</i>)	93
Naudotos literatūros sąrašas	96
Priedai:	
Popierinė laikmena:	
1 priedas: trys anketos sociodemografiniams duomenims rinkti apie universiteto narių (studentų, dėstytojų ir darbuotojų) vaikus.	
2 priedas: duomenys apie universiteto narių (studentų, dėstytojų ir darbuotojų) vaikus.	
Elektroninė laikmena (kompaktinis diskas, CD)	
1 dokumentas: tyrimo ataskaita	
2 dokumentas: studentų kambarių bendrabučiuose fotonuotraukos	
3 dokumentas: dėstytojų ir darbuotojų apklausų protokolai	
4 dokumentas: studentų apklausų protokolai.	

IVADAS. METODOLOGINĖ TYRIMO APIBRĖŽTIS

Tyrimo problema

Europos Bendrijų iniciatyva EQUAL išbando ir skatina naujus kovos būdus su darbo rinkoje egzistuojančia visų formų diskriminacija ir nelygybe, kurią patiria tiek dirbantys, tiek ir ieškantys darbo asmenys. EQUAL yra Europos užimtumo ir Europos kovos su diskriminacija bei atskirtimi strategijų dalis. Viena iš trijų EQUAL temų yra šeimos ir profesinio gyvenimo suderinimo skatinimas bei parama darbo rinką palikusių vyrų ir moterų reintegracijai vystant lankstesnes ir efektyvesnes darbo organizavimo formas bei paramos priemones. Tarp kitų keturių EQUAL principų šioje ataskaitoje pateikiamo tyrimo aspektu svarbu paminėti novatoriškumo principą, kuris numato išbandyti, vystyti ir įteisinti naujus politikos kūrimo ir įgyvendinimo metodus vietiniu lygmeniu bei integruoti įteisintą pažangią praktiką į bendrą darbo rinkos politiką ir konkrečius veiksmus, įskaitant sprendimų, metodologijų ar kitų sričių metodų, kurie padidina politikos įgyvendinimo efektyvumą, perdavimą. Kitas, galimybių suteikimo, principas numato suteikti žmonėms, kuriems skirta parama, galimybę daryti įtaką modeliuojant ir vertinant siūlomą veiklą bei tolesnį profesinį gyvenimą¹.

Šiaulių universitetas (partneriai: Šiaulių profesinių sąjungų susivienijimas, Šiaulių universiteto studentų atstovybė, Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmai), įgyvendindamas EQUAL iniciatyvą, siekia, formuojant šeimai palankią studijų ir darbo aplinką Šiaulių universitete, sukurti ir išbandyti inovatyvią metodologiją bei priemones mokymo(si) įstaigoms ir organizacijoms, padedančioms derinti šeimos ir profesinį gyvenimą bei siekiančioms keisti stereotipinius lyčių vaidmenis šeimoje ir darbe². Šis projektas, sprenddamas šeimos ir profesinių vaidmenų universitete derinimo problemą, numato pirmame vykdymo etape atlikti socialinį tyrimą, kurio tikslas yra nustatyti šeimos ir profesinio gyvenimo derinimo situaciją ir kliūtis įvairaus tipo mokymo(si) įstaigose Lietuvoje; iširti mokymo(si) įstaigų studentų, darbuotojų ir vadybinio, administracinio personalo stereotipines nuostatas į lyčių vaidmenis šeimoje ir profesiniame gyvenime bei nustatyti šeimos ir profesinio gyvenimo derinimo mokymo(si) vietoje poreikius, šeimai palankių studijų ir darbo vietų kriterijus. Šis kompleksinis, įvairių sričių taikant įvairias tyrimo technikas, tyrimas numato kelis etapus; pirmojo etapo rezultatai pateikiami šioje ataskaitoje.

¹ <http://www.equal.lt/index.php?langID=1&mid=1&mod=WebPage>

² <http://www.equal.lt/index.php?mid=16&mod=WebPage&langID=1>

Tyrimo tikslas

Šio pirmojo etapo tyrimo tikslas buvo nustatyti šeimos ir vaidmenų derinimo situaciją Šiaulių universitete identifikuojant eksplicitines (faktines, akivaizdžias, stebimas, objektyvias) bei implicitines (psichosocialines, latentines, nujaustas, subjektyvias) palankaus šeimai universiteto prielaidas (resursus bei kliūtis).

Tyrimo objektas

Šeimai palanki organizacija.

Tyrimo dalykas

Šeimos ir vaidmenų derinimo eksplicitinės (faktinės, akivaizdžios, stebimos, objektyvios) ir implicitinės (psichosocialinės, latentinės, nujaustos, subjektyvios) prielaidos (resursai ir kliūtys).

Tyrimo uždaviniai

1. Sudaryti šeimai palankios organizacijos teorinį – hipotetinį modelį atliekant organizacijos palankumo šeimai teorinio konstrukto operacionalizaciją; sukonstruoti palankaus šeimai universiteto analizės tinklelį.
2. Remiantis sukonstruotu analizės tinkleliu atskleisti, kaip šalies ir universiteto dokumentai reglamentuoja organizacijos ir dėstytojų, studentų ir darbuotojų santykius darbo/studijų ir šeimos derinimo aspektu.
3. Identifikuoti potencialų draugiško šeimai universiteto poreikį atskleidžiant demografines – statistines tendencijas, susijusias su dėstytojų, studentų ir darbuotojų šeimos ir darbo/studijų derinimu, Šiaulių universitete.
4. Atskleisti ir aprašyti realius faktus ir atvejus universitete, atspindinčius su organizacijos ir dėstytojų, studentų ir darbuotojų santykį palankaus šeimai universiteto aspektu.
5. Atskleisti ir aprašyti šeimai universiteto dėstytojų, studentų ir darbuotojų nuostatas ir lūkesčius, susijusius su darbo/studijų ir šeimos derinimu.
6. Atlikti fizinės aplinkos stebėjimą ir duomenų, atspindinčius su organizacijos ir dėstytojų, studentų ir darbuotojų santykį darbo/studijų ir šeimos derinimo aspektu, fiksavimą.

7. Apibendrinti palankaus šeimai kūrimo prielaidas Šiaulių universitete ir parengti atitinkamas rekomendacijas palankaus šeimai universiteto plėtotei.

Tyrimo metodai

Įgyvendinant aukščiau apibrėžtus tyrimo tikslą ir metodus, buvo taikyti ir derinami tarpusavyje šie tyrimo metodai:

1. Teorinio palankaus šeimai universiteto konstrukto operacionalizacija atliekant mokslinių šaltinių analizę.
2. Profesinius ir šeimos vaidmenis reglamentuojančių dokumentų analizė.
3. Standartizuota reprezentatyvios universiteto studentų, dėstytojų ir darbuotojų dalies apklausa siekiant atskleisti demografines – statistines tendencijas universitete.
4. Pusiau standartizuotas universiteto narių reprezentantų, studentų, dėstytojų, mokslininkų, administratorių, kitų darbuotojų, interviu žodžiu remiantis sukonstruotu analizės tinkleliu.
5. Fizinių aplinkų analizei atliktas dokumentuojamas (fotografuojamas) aplinkų stebėjimas.